<u>סעיף 98 להצעת חוק התקשורת (שידורים) התשפ"ה-2025</u>

<u>עמדה מטעם ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל</u>

אנו מתכבדים להגיש לוועדה את עמדתנו בנוגע לסעיף 98 להצעת חוק התקשורת (שידורים), **הפותח פתח למעורבות פוליטית בפרסום נתוני הצפייה ובכך מסכן את איכות שוק התוכן העיתונאי בישראל ואת עצמאותו.** הסעיף, המנוסח באופן כללי ומעורפל, מעניק לרגולטור דריסת רגל בתחום רגיש ביותר – מבלי שהוצגה תשתית עובדתית המצדיקה זאת ובניגוד למודלים המקובלים בעולם הדמוקרטי.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בתקשורת הממוסדת והעצמאית. הוא משמש כארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בזכויות העובדים לצד פעילות מתמדת במגוון זירות למען חופש העיתונות.

בישראל, כמו ברוב מדינות העולם, מדידת שיעורי הצפייה בטלוויזיה נעשית באמצעות ועדת מדרוג מקצועית-ענפית בה חברים גופי שידור, מפרסמים ופרסומאים. מטרת הוועדה, הפועלת ללא מטרות רווח וממומנת על ידי חבריה, היא יצירת כלי מדידה אחיד ומוסכם לשיעורי הצפייה, המשמשים בסיס לתמחור תשדירי פרסומות בערוצים המסחריים ומשפיעים גם על עיצוב לוחות השידורים ועל מעמדם של כלי התקשורת. **הרכב הוועדה, הכולל את ערוץ 9, כאן 11, קשת 12, רשת 13, עכשיו 14, i24 וערוץ 30, כמו גם את איגוד השיווק הישראלי ואיגוד הפרסום הישראלי, משקף את האמון הרב בה ובעבודתה.**

בדברי ההסבר של הצעת החוק נכתב כי מטרת סעיף 98 "להשקיף מידע לציבור" ו"לסייע לגופים העוסקים בכך בביצוע אומדן מדרוג אמין". זאת על אף שכאמור, רוב רובם של הגופים הנוגעים לעניין תומכים בוועדת המדרוג מעצם חברותם בה וכן במימון פעילותה. באשר לשקיפות, נתוני הצפייה מתפרסמים מדי יום על ידי הוועדה ושיטת המדידה גלויה וחשופה לציבור.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

שינוי שיטת המדידה בחקיקה, ללא כל נימוק תקף או הוכחות לליקויים בעבודת ועדת המדרוג מעלה שאלות בנוגע להצדקת קיומו של הסעיף ולמניעים העומדים מאחורי היכללותו בהצעת החוק. החשש מתחזק נוכח מבנה המועצה ואופן מינויה, שאינם מבטיחים הפרדה מספקת בין הדרג הפוליטי לבין הרגולטור - החיונית כאשר מדובר בגוף המאסדר את שוק התקשורת.

הניסיון הקיים ביחס לשימוש בתקציבי פרסום ממשלתיים, ובכלל זה השימוש הפסול בלפ"מ (כדוגמת עלייה של יותר מ-500% בתקציב הפרסום בערוץ 14 כפי שפורסם ב'שקוף')[1] ממחיש את הסכנה שבהענקת מנופים כלכליים נוספים בידי הדרג הפוליטי ביחס לכלי תקשורת.

סקירה השוואתית של המרכז למחקר ומידע של הכנסת מעלה כי המודל המקובל בעולם נשען על מדידה מקצועית-ענפית או פרטית, ובשום אופן לא על רגולטור פוליטי שמוסמך לקבוע כללים מחייבים ביחס לפרסום נתוני הצפייה.[2]

במצב הקיים, ההפרדה המבנית וחובות התקצוב הקבועות בחוק יוצרות חיץ מסוים בין שיקולי הרייטינג של ערוצי הטלוויזיה לבין עצמאות ותפקוד מערכת החדשות שלהם. **סעיף 98 כשלעצמו אינו קובע תקצוב לפי רייטינג, אך בצירוף ביטול ההפרדה המבנית הכלול בהצעת החוק, הוא עלול לחזק את הפיכת נתוני הצפייה למדד מרכזי לניהול ולתקצוב מערכות החדשות, באופן שיגביר את תלותן בשיקולים מסחריים ויפגע בעצמאותן וביכולתן למלא את תפקידן הציבורי.**

נוכח כל האמור, עמדתנו היא כי הסעיף, כפי שמופיע בהצעת החוק, טומן בחובו סכנה לפגיעה בחופש העיתונות ופגיעה כלכלית בכלי תקשורת, וכפועל יוצא פגיעה בתנאי עבודתם של עיתונאים עד כדי סכנת פיטורים. על כן, אנו קוראים לוועדה להסיר את סעיף 98 מהצעת החוק. לחילופין, וככל שהוועדה תגיע למסקנה כי יש מקום להסדרה כלשהי בתחום נתוני הצפייה, יש לקבוע במפורש כי למועצה לא תהיה סמכות להתערב בשיטת המדידה, בפרסום נתוני הרייטינג או ביצירת מנגנון מדרוג

[1] חשיפה: שרי הליכוד הקפיצו את תקציבי הפרסום בערוץ 14 ביותר מ-500%, איתמר ב"ז, שקוף, 27.10.25

[2] מדידת צפייה בטלוויזיה, רועי גולדשמידט ואלירן זרד, מרכז המחקר והמידע, 03.01.22

חלופי לזה הקיים. כל שינוי בתחום זה חייב להיעשות רק על בסיס תשתית עובדתית ברורה, בהליך מקצועי ובשיתוף הגורמים המקצועיים בענף.